

S. Sayısı : 65

Afyon Karahisar Milletvekili Gl. Sadık Aldoğan'ın Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu raporu (3/89)

T. C.

Başbakanlık

Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü

Özel No. 6/2 - 381, 6/415

14 . II . 1947

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Demokrat Parti Kurultayının 9 . I . 1947 günlü oturumunda Devletçilik konusu etrafında konuşmuş olan Sadık Aldoğan'ın, köylünün durumundan bahsederken (eski hamam eski tas, yalnız tellâklar değişti) dediği ve 12 . I . 1947 günlü Ulus Gazetesinde yayımlanan mektubunda da bu sözlerinin jandarmaya mâtuflüğünü açıkladığı eihetle Devletin emniyet kuvvetlerine hakareti tazammun eden bu sözlerinden dolayı kovuşturma yapılabilmesi için halen Afyon Milletvekili bulunan adı geçen hakkında Anayasanın 17 nci maddesine göre gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığından alınan 7 . II . 1947 tarih ve 45/17 sayılı tezkeresi örneği ile eklerinin ilişik olarak sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
R. Peker

Adalet Bakanlığının 7 . II . 1947 tarihli ve 45/17 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başkanlığa

Demokrat Parti Kurultayının 9 . I . 1947 günlü oturumunda Devletçilik konusu etrafında konuşmuş olan Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan'ın, köylünün durumundan bahsederken «eski hamam eski tas, yalnız tellâklar değişti » dediği ve 12 . I . 1947 günlü Ulus Gazetesinde yayımlanan mektubunda da bu sözlerinin jandarmaya mâtuflüğünü açıkladığı eihetle Devletin emniyet kuvvetlerine hakareti tazammun eden bu sözlerinden dolayı hakkmda kovuşturma yapılabilmek için Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hususunda gereken işlemlerin ifası Ankara C. Savecılığından istenmiştir.

Bu hâdise sebebiyle Sadık Aldoğan hakkında kovuşturma yapılması isteğiyle Jandarma Yarbayı Galip Yüksel tarafından C. Savecılığına verilmiş olan şikâyet dilekçesiyle Ankara C. Savecılığının yazısı ve hakaret teşkil ettiği ileri sürülen sözleri ihtiva eden gazete ve bununla ilgili yazılar Yüksek Huzurlarına sunulmuştur.

Anayasanın 17 nci maddesi uyarınca gereğinin ifasına müsaadelerini üstün saygılarımla arz ve rica ederim.

Adalet Bakanı
Ş. Devrin

T. C.
Ankara
C. Savcılığı
Sayı : 3/554

4 . II . 1947

Yüksek Adalet Bakanlığına

Devletin emniyet kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif eylemekten sanık bulunan Afyon Milletvekili General Sadık Aldoğan hakkında tanzim edilen evrak birlikte sunulmuştur.

Pilhakika Demokrat Parti Kurultayının 9 Ocak 1947 tarihli oturumunda söz alarak çeşitli konular üzerinde konuşan şahsi fikirlerini ve düşüncelerini belirten mumaileyhin (Devletçilik) prensipi etrafındaki görüşlerini de inceleyen «köylerin bakımsız bırakıldığına, memleketin sosyal bir inkişaba muhtaç bulunduğuna» işaretli Vilâyetler İdaresi Kanununun değiştirilmesindeki lüzum ve zarurettten bahseylediği sırada sarfeylediği (Eski tas - eski hamam, yalnız tellâklar değişti..) sözleri ile Devletin emniyet kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif eylediği kanaatine varıldığından 12 Ocak 1947 tarihli «Ulus» Gazetesinde intişar eden mektubunda dahi sözlerinin jandarmaya mâtuf bulunduğunu sarahaten teyideden General Aldoğan hakkında kovuşturma icrası için izin verilmesine ve izin verildiği takdirde Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılmasını teminen evrakın Büyük Millet Meclisi Yüce Başkanlığına takdimine yüksek müsaadeleri saygı ile arz olunur.

Dizi kâğıdı.

Sıra No.	Adedi	Tarihi	Numarası	Evrakın einsi
1	1	10 . I . 1947	—	Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan'ın Demokrat Parti Kongresindeki demecini muhtevi Ulus Gazetesi.
2	6	—	—	Muhtelif kupürler.
3	5	28 . I . 1947	357/398	İzmir C. Savcılığının yazısı, İzmir Valiliğinin 17 . I . 1947 tarihli 1131 sayılı yazısı, 13 Ocak 1947 tarihli Ticaret Gazetesi, İzmir İ. J. Alay Komutanı Yb. Galip Yüksel imzalı dilekçe, 12 Ocak 1947 tarihli Ulus Gazetesi.

12 oniki parçadır.

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

T. B. M. M.

Karma Komisyon

Esas No. 3/89

Karar No. 14

20 . I . 1948

Yüksek Başkanlığa

Demokrat Parti Kurultayının 9 . I . 1947 tarihli oturumunda Devletin emniyet kuvvetlerini alenen tahkir ettiği iddia olunan Afyon Karahisar Milletvekili General Sadık Aldoğan'ın Milletvekiliği dokunulmazlığının kaldırılmasına dair olup Komisyonumuza havale buyurulmuş olan Başbakanlığın 381/42 sayı ve 14 . XI . 1947 tarihli yazısı ve ilişiği dosya; İçtüzük'ün 178 nci maddesi gereğince adçekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonu raporu ile birlikte tetkik ve mütalâa olundu.

Devletin emniyet kuvvetlerini alenen tahkir ettiği iddia olunan Afyon Karahisar Milletvekili Gl. Sadık Aldoğan'ın Demokrat Parti Kurultayında bugünkü idare tarzını tenkit eylediği sırada (Abdülhamit zamanındaki bucaklarda nasıl halk teşkilâtı yok idise, nasıl orada nahiye müdürü efendi gibi halkın başına gökmüş ise bugünde öyledir, yani eski hamam eski tas yalnız tellâklar değişti) dediği ve bilâhare Ulus Gazetesinde intişar eden mektubunda da bu sözlerini (Yani eski köy eski halile duruyor şimdi ise zaptiye yerine jandarma kaim olmuştur demektir) diye tavih eylediği anlaşılmakta ve hakikaten sarfolunan bu sözlerle yapılan teşbih çok çirkin ve bir Milletvekilinin haiz olması lâzımgelen vakar ve ciddiyete aykırı bulunmakta ise de Hazırlama Komisyonu raporunda da belirtildiği üzere bu sözlerin kendi Parti Kurultayında ve iktidar idaresinin bozukluğunu beyan sadedinde söylenmiş olmasına ve Devletin emniyet kuvvetlerini tahkir maksadına mâtuf olduğunu gösterir mahiyette bulunmamasına binaen yapılmak istenen kovuşturma ile yargılamanın dönem sonuna bırakılmasına çoğunlukla karar verilmiştir.

Kamutayın yüksek tasvibine arz olunmak üzere Yüce Başkanlığa sunulur.

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından
kurulan Karma Komisyon Başkanı

Ankara

İ. Esği

Sözetçi		Kâtip
Rize		Samsun
F. Sirmen		Dr. S. Konuk
Ankara	Antalya	Balıkesir
M. Ökmen	N. Aksoy	O. N. Burcu
Bolu	Bursa	Denizli
C. S. Siren	M. B. Pars	N. Kûçûka
Erzincan	Erzincan	Elâziğ
S. Sağroğlu	A. Fırat	İ. T. Öngören
İsparta	İstanbul	Kırşehir
R. Güllü	F. H. Demirelli	S. Kurutluoğlu
Kırklareli	Konya	Manisa
Dr. F. Umay	H. Karagülle	F. Uslu
	Muhafifim	
Rize	Samsun	Seyhan
Dr. S. A. Dilemre	H. Çakar	A. M. Yegena
Tekirdağ		Seyhan
F. Öztrak		K. Çelik

Milletvekillerinin dokunulmazlığı, müşterek hukuk fevkinde bir imtiyaz olmadığı ve ancak görevin fevkalâde ehemmiyeti yüzünden kanunsuz ve gayriciddî takipleri bertaraf etmek için bir süzgeç hizmeti göreceği bir hukuk gerçeğidir. Komisyonun inceliyeceği iki noktadır :

1) İsnat olunan fiilin Anayasanın 12 nci maddesinde söylenen yasak eylemlerden olup olmadığı ciheti ile,

2) Bu isnadın ciddî, yani kâfi teminatlı ve kanuni, yani mevzuata uygun bir tahkik eseri bulunduğu; bir tertip, bir tasni mahiyetinde olmadığı noktalarıdır.

Komisyon raporunda «Bu sözlerin... Devlet ve emniyet kuvvetlerini tahkir maksadına mâtuf olduğunu gösterir mahiyette bulunmamasına binaen yapılmak istenen kovuşturma ile yargılamanın dönem sonuna bırakılmasına...» Denilmek suretiyle yetkisini aşarak kazai mahiyette bir karar vermiş oluyor. Çünkü, isnadın ciddî ve kanuni bir mahiyette olduğu ve hattâ fail tarafından yazılı ola-

